

Irmgard Knopf Mathiesen og Aksel H. Mathiesen: Om blokfløjten. Engstrøm & Sødrings Musikbibliotek bd. 9. København 1990. 157 s. ill.

Blokfløjten har lige siden 'genopdagelsen' i tyverne og trediverne ført en tilværelse som stedbarn i udkanten af det etablerede musikliv, hovedsageligt anvendt til undervisning af børn, senere også udbredt i de snævre kredse, der dyrker historisk musik på originaltro instrumenter. Det er forfatternes anliggende i bogen "Om blokfløjten" at sætte instrumentet ind i sin historiske sammenhæng og at påvise, at det i hvert fald i nogle perioder i musikhistorien har været et fuldgældigt instrument, centralt placeret i musiklivet.

"Om blokfløjten" giver sig ikke ud for at være et videnskabeligt værk om blokfløjten historie; den har en omfattende litteraturliste, men mangler noter om de enkelte oplysninger. Den henvender sig til den 'almindelige' blokfløjteinteresserede læser, f.eks. ude i vore mange musikskoler. Sproget er langt fra tørt, med mange personlige indskud og småbemærkninger, der vidner om forfatternes store engagement i emnet.

Bogen er opdelt i en række afsnit, der hver for sig behandler den historiske udvikling af et enkelt aspekt, således den indre boring for sig, den ydre form, betegnelser, musiklitteratur. På denne måde nås det samme punkt i historien 3-4 gange og nødvendiggør en del gentagelser, da de nævnte aspekter naturligvis hænger sammen; jeg ville have foretrukket en disposition, hvor hver periode behandlede med hensyn til alle aspekter: bygningsmæssige, musikalske, forholdet til tidsånden. Opdelingen i kapitler og afsnit forekommer ikke altid helt logisk; f.eks. handler et afsnit betitlet "Blokfløjten klanglige udvikling gennem historien" udelukkende om håndværksmæssige sider af blokfløjtebygningen.

Fremstillingen sammenfatter den nyeste viden om blokfløjten historie, men det har irriteret mig, at forfatterne gentager den gamle fejltagelse: at renaissanceblokfløjten i princippet er cylindrisk (s. 34 og 48). Mig bekendt er det ikke tilfældet for en eneste af de overleverede fløjter, og forfatterne anfører selv (s. 30), at ca. 80% af renaissanceblokfløjterne har en boring, der indsnævres nedad. For egen regning vil jeg tilføje, at boringens delvis koniske forløb er en nødvendig forudsætning for, at de for renaissance-typiske meget store instrumenter kan have rene oktaver.

Hovedparten af de over 70 illustrationer er overtaget fra andre kilder og rimeligt reproduceret (bortset fra spejlvendingen af et foto). Nogle af forfatternes egne illustrationer finder jeg for skitseagtige; dette er endnu en gang gået ud over renaissanceblokfløjten, som er skitseret uden de rette proportioner og uden de typiske, obligatoriske forsiringer. Til gengæld må man så glæde sig over, at man har undgået de alt for perfekte tekniske tegninger, som kendes fra anden instrumentlitteratur.

Kapitlet „Blokfløjten i Danmark“, der dækker tidsrummet fra tyverne til i dag, var for mig det mest interessante. Her har der rigtig været gravet i kilderne, og der er fra nogle af 'veteranerne' blevet skaffet erindringsmateriale, som hermed trykkes for første gang, og som i bogen ganske fint bringes ind i en helhed. Uden at have løse ender efterlader fremstillingen dels den gode fornemmelse af, at der må være meget mere at forske i - dels den mindre gode bevidsthed om, at det snart er for sent at skaffe personlige erindringer fra pionertiden i Danmark. Hvordan var det f.eks. med sammenhængen

med orgelbevægelsen, som har så meget idémæssigt tilfælles med blokfløjtebevægelsen?

Et afsluttende kapitel om opmåling og rekonstruktion af historiske blokfløjter skildrer på udmærket vis nogle af de problemer, man må slås med som fløjtebygger, herunder især træets skrumpning ved udtørring. Denne faktor må tages i betragtning, dels ved bedømmelsen af et - som regel skrumpet - originalinstrument, dels ved instrumentbyggerens behandling af det træ, som skal anvendes til en rekonstruktion. Jeg synes nok, at forfatterne er for optimistiske i deres bedømmelse af mulighederne for at regne sig tilbage til et originalinstruments oprindelige dimensioner og tonehøjde, men hovedresultatet er klart: en skrumpning hæver tonehøjden. De angivne formler til beregningen anføres, uden at man kan bruge dem til noget, da det ikke oplyses, hvad de indgående betegnelser står for. Desuden burde forfatterne have sparet nogle af deres lovprisningsord om instrumentbyggerens mange kvaliteter: dybtgående kildekendskab, kendskab til akustik og fysik, kreativitet, opfindsomhed osv. Det kan ikke undgå at skurre lidt i ørerne, når man ved, at forfatterne ved siden af mange andre aktiviteter også fremstiller blokfløjter. Til gengæld må man sige, at i kapitlet "Blokfløjten i Danmark" er forfatternes egne fortjenester behandlet med klædelig beskedenhed.

Blokfløjtespilleren og -læreren ville måske have ønsket sig flere konkrete anvisninger, som kunne bruges ved anskaffelse af instrumenter og egnet musik til dagligt spil og undervisning, men bogen får virkelig set blokfløjten fra alle mulige vinkler og vil sikkert, som forfatterne håber, medvirke til instrumentets anerkendelse i bredere kredse.

Ture Bergstrøm

Jens Henrik Koudal: Sang og musik i Dansk Folkemindesamling. En indføring. København 1989. Forlaget Folkeminder, DFS, Birketinget 6, DK-2300 København S. Pris 110 kr. 105 s., ill., bibliografi, 3 bilag, stikordsregister.

Folkesang og -musik har siden midten af 1960'erne været Dansk Folkemindesamlings primære indsamlingsobjekt og forskningsfelt. Fra midten af 1980'erne har fire ud af fem arkivarer været beskæftiget på området, tre af dem på heltid.

En bog med titlen "Sang og musik i Dansk Folkemindesamling" vækker derfor særlige forventninger hos læseren. En forventning om at detaljernes mængde placeres på en overskuelig måde i fortidens strømninger.

Bogen har en almen indledning om Dansk Folkemindesamling, hvor ordningsprincipperne og registrene er det vigtigste. Derefter følges den historiske udvikling med manuskriptarkivet først, dernæst lydarkivet og til sidst audio-visuelle samlinger. En kort indføring i Folkemindesamlingens bibliotek afslutter den egentlige tekst, og udstyret består i øvrigt af billeder, bibliografi, bilag og stikordsregister.

Bogens egentlige tekst del er på 76 sider og den er 31% illustreret. Billederne er som sådanne upåklagelige og afspejler bogtrykkerens i øvrigt helt igennem sikre håndlag (med indholdsfortegnelsen som eneste undtagelse). Der er fine og instruktive ting imel-